

ZAKON

O UDŽBENICIMA I DRUGIM NASTAVNIM SREDSTVIMA

("Sl. glasnik RS", br. 72/2009)

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se pripremanje, odobravanje, izdavanje i izbor udžbenika i udžbeničkih kompleta za osnovnu i srednju školu (u daljem tekstu: škola), kao i njihovo praćenje i vrednovanje tokom korišćenja u obrazovno-vaspitnom radu.

Odredbe ovog zakona o pripremanju, odobravanju, izdavanju, izboru, praćenju i vrednovanju udžbenika, shodno se primenjuju i na druga nastavna sredstva i pomagala za ostvarivanje obrazovno-vaspitanog rada u školi.

Na pripremanje, odobravanje i izdavanje didaktičkih i nastavnih sredstava u predškolskoj ustanovi, kao i njihovo praćenje i vrednovanje tokom korišćenja u vaspitno-obrazovnom radu, shodno se primenjuju odredbe ovog zakona koje se odnose na udžbenike.

Pripremanje, odobravanje i izdavanje udžbenika za ustanovu koja obavlja delatnost visokog obrazovanja uređuje se opštim aktom visokoškolske ustanove, u skladu sa posebnim zakonom.

Udžbenik, udžbenički komplet i drugo nastavno sredstvo i pomagalo

Član 2

Udžbenik je osnovno i obavezno didaktički oblikovano nastavno sredstvo, u bilo kom obliku ili mediju, koje se koristi u obrazovno-vaspitnom radu za sticanje kvalitetnih znanja, veština, formiranje vrednosnih stavova i razvoj intelektualnih sposobnosti učenika, čiji su sadržaji utvrđeni nastavnim planom i programom i koji je odobren u skladu sa ovim zakonom.

Udžbenički komplet je skup udžbeničkih jedinica za određeni predmet u određenom razredu (osnovna knjiga za učenika i udžbenički materijal: radna sveska i zbirka zadataka), u bilo kom obliku ili mediju, koji je odobren u skladu sa ovim zakonom.

Obavezni deo udžbeničkog kompleta jesu osnovni udžbenik i radna sveska i, izuzetno, drugo nastavno sredstvo predviđeno planom udžbenika.

Strani udžbenik je udžbenik koji je u upotrebi u stranoj državi i koji je štampan na stranom jeziku i pismu.

U obrazovno-vaspitnom radu u školi koriste se udžbenici i udžbenički kompleti (u daljem tekstu: udžbenici) koji su izdati i odobreni u skladu sa ovim zakonom.

Druga nastavna sredstva jesu didaktički oblikovani sadržaji stvoreni u bilo kom obliku ili mediju koji, kao obavezna ili neobavezna pomoćna sredstva, prate udžbenik i koriste se za savlađivanje, proveru ili proširenje znanja stečenih korišćenjem udžbenika.

Druga nastavna sredstva jesu: rečnici, geografski atlas, istorijski atlas, karte, mape, plakati, poster, zbirke tekstova, ilustracije, notni zapisi, zbornici, audio-vizuelna sredstva, razne vrste elektronskih udžbeničkih materijala, priručnici za nastavnike, periodika za decu i dr.

Pomagala jesu druga pomoćna nastavna sredstva koja se koriste u obrazovno-vaspitnom radu dece i učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom.

Didaktička i nastavna sredstva koja se koriste u vaspitno-obrazovnom radu u predškolskoj ustanovi jesu didaktički oblikovani sadržaji stvoreni, u bilo kom obliku ili mediju, prema uzrastu dece (slikovnice, knjige za decu, enciklopedije, igračke, muzičke igračke, muzički instrumenti, igračke sa mehanizmom za pokretanje, audiovizuelna sredstva i drugi predmeti i materijali), koja su odobrena u skladu sa ovim zakonom.

Upotreba jezika i pisma

Član 3

Udžbenik se štampa na srpskom jeziku ćirilčkim pismom.

Udžbenik se štampa i na jeziku i pismu nacionalne manjine za učenike za koje se obrazovno-vaspitni rad izvodi i na tom jeziku.

Udžbenici stranih jezika štampaju se na odgovarajućem stranom jeziku i pismu.

Za lica sa smetnjama u razvoju i invaliditetom udžbenici se izdaju u skladu sa posebnim potrebama učenika, kako na srpskom, tako i na jezicima nacionalnih manjina.

Za izvođenje prilagođenog obrazovno-vaspitnog rada sa slepim i slabovidim, udžbenik, odnosno nastavno sredstvo može da se izdaje na Brajevom pismu, u elektronskoj formi ili formatima koji su prilagođeni za slepe i slabovide (tekst štampan velikim slovima, zvučni zapis ili fotografska uvećanja, odnosno drugi oblik i medij).

Jednake mogućnosti i zabrana diskriminacije

Član 4

Udžbenici i druga nastavna sredstva svojim sadržajem i oblikom treba da omogućе sprovođenje principa jednakih mogućnosti devojčica i dečaka.

Udžbenici i druga nastavna sredstva svojim sadržajem ili oblikom ne smeju da ugrožavaju, omalovažavaju, diskriminišu ili izdvajaju grupe i pojedince ili da podstiču na takvo ponašanje, po osnovu: rasne, nacionalne, etničke, jezičke, verske ili polne pripadnosti, smetnji u razvoju, invaliditeta, fizičkih i psihičkih svojstava, zdravstvenog stanja, uzrasta, socijalnog i kulturnog porekla, imovnog stanja, odnosno političkog opredeljenja, kao i po drugim osnovama utvrđenim zakonom kojim se uređuje zabrana diskriminacije.

Izdavači udžbenika

Član 5

Izdavanje udžbenika može da obavlja javno preduzeće (u daljem tekstu: javni izdavač), drugo pravno ili fizičko lice ili preduzetnik (u daljem tekstu: privatni izdavač), pod uslovom da imaju dozvolu za izdavanje udžbenika (u daljem tekstu: licenca).

Javni izdavač i privatni izdavač (u daljem tekstu: izdavač) imaju jednaka prava i obaveze u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima se uređuje izdavanje publikacija.

Dozvola za izdavanje udžbenika - licenca

Član 6

Licencu može da dobije izdavač koji je registrovan za obavljanje izdavačke delatnosti, ako ima:

- 1) izdavački plan;
- 2) urednika za odgovarajući predmet u osnovnom obrazovanju i vaspitanju, odnosno za predmet ili stručnu oblast u srednjem obrazovanju i vaspitanju;
- 3) sedište u Republici Srbiji.

Izdavač može da dobije licencu za izdavanje udžbenika za određenu oblast, nivo obrazovanja, odnosno za određene udžbeničke komplete - prema vrsti potreba dece i učenika, ako ispunjava uslove iz stava 1. ovog člana.

Licencu izdaje ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: ministarstvo).

Rešenje o izdavanju licence konačno je u upravnom postupku.

Troškove izdavanja licence snosi podnosilac zahteva za izdavanje licence, u skladu sa zakonom kojim se uređuju republičke administrativne takse.

Bliže uslove, način izdavanja i sadržaj obrasca licence propisuje ministar nadležan za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: ministar).

Oduzimanje i izdavanje nove licence

Član 7

Licenca se oduzima izdavaču:

- 1) za koga se pravnosnažnom presudom utvrdi da je falsifikovao rukopis udžbenika, obezbedio odobravanje i izbor udžbenika uz davanje mita ili objavio udžbenik bez odobrenja autora;
- 2) koji ne objavi udžbenik prema odobrenom rukopisu;
- 3) koji ne učestvuje u obezbeđivanju sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika, srazmerno tiražu.

Izdavač kome je oduzeta licenca može da podnese zahtev za izdavanje nove licence, po isteku roka od godinu dana od dana oduzimanja licence.

O oduzimanju i izdavanju nove licence odlučuje ministarstvo.

Rešenje o oduzimanju i izdavanju nove licence konačno je u upravnom postupku.

Bliže uslove i način oduzimanja i izdavanje nove licence propisuje ministar.

Registar izdavača

Član 8

Ministarstvo vodi evidenciju o izdavačima koji su dobili licencu (u daljem tekstu: registar).

Registar sadrži, naročito, podatke o izdavaču i podatke iz člana 6. stav 2. ovog zakona.

Registar je javan.

Bližu sadržinu i način vođenja registra propisuje ministar.

II PRIPREMANJE UDŽBENIKA

Utvrđivanje plana udžbenika

Član 9

Nacionalni prosvetni savet na predlog Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zavod) utvrđuje postojanje potrebe za novim udžbenicima i donosi plan udžbenika.

Nacionalni prosvetni savet, uz pribavljeno mišljenje Zavoda, utvrđuje postojanje potrebe za udžbenicima za versku nastavu, na predlog Komisije za versku nastavu, obrazovane u skladu sa propisima o osnovnom i srednjem obrazovanju (u daljem tekstu: Komisija za versku nastavu).

Nacionalni prosvetni savet, na predlog Zavoda i nacionalnog saveta nacionalne manjine, utvrđuje postojanje potrebe za udžbenicima na jeziku nacionalnih manjina i za udžbenicima iz predmeta od interesa za nacionalne manjine.

Plan udžbenika donosi se istovremeno sa donošenjem nastavnog plana i programa, odnosno kada se utvrdi potreba za izmenom postojećeg plana udžbenika, a najkasnije do 31. avgusta tekuće godine za narednu školsku godinu.

Ako Nacionalni prosvetni savet u roku iz stava 4. ovog člana ne donese plan udžbenika, plan udžbenika donosi ministar u roku od 60 dana od isteka roka iz stava 4. ovog člana.

Plan udžbenika objavljuje se u "Prosvetnom glasniku".

Sadržina plana udžbenika

Član 10

Plan udžbenika sadrži:

- 1) podatke o nazivu udžbenika po razredima i predmetima;
- 2) podatke o vrsti i broju udžbenika, odnosno sastav udžbeničkih kompleta potrebnih za ostvarivanje nastavnog plana i programa;
- 3) druga nastavna sredstva koja čine udžbenički komplet;
- 4) oblik i medij u kome se priprema udžbenik, odnosno udžbenički komplet.

Pribavljanje rukopisa

Član 11

Izdavač pribavlja rukopis za udžbenik javnim oglasom ili neposrednim angažovanjem autora.

Javni oglas objavljuje se u sredstvu javnog informisanja i sadrži:

- 1) podatke o nazivu udžbenika po razredima i predmetima;
- 2) podatke o načinu na koji se autor može obavestiti o utvrđenim standardima kvaliteta udžbenika i zahtevima izdavača u vezi sa kvalitetom rukopisa udžbenika;
- 3) rok za dostavljanje rukopisa udžbenika;
- 4) druge podatke od značaja za izradu rukopisa udžbenika.

Recenzentska komisija

Član 12

Stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika daje recenzentska komisija izdavača.

Recenzentska komisija ima najmanje tri člana, iz reda stručnjaka za odgovarajuću oblast, pri čemu jedan obavezno mora da bude iz redova nastavnika koji neposredno učestvuju u izvođenju nastave.

Elaborat izdavača o rukopisu udžbenika

Član 13

Elaborat izdavača o rukopisu udžbenika (u daljem tekstu: elaborat) sadrži:

- 1) najmanje tri pojedinačne recenzije;
- 2) zajedničku zaključnu ocenu recenzentske komisije o usklađenosti teksta i likovnih sadržaja rukopisa udžbenika sa nastavnim planom i programom ili programom ogleđa, utvrđenim standardom kvaliteta udžbenika, ciljevima obrazovno-vaspitnog rada i razvojnim nivoom učenika određenog uzrasta, kao i ocenu o jezičkoj uređenosti teksta;
- 3) odluku nadležnog organa izdavača o usvajanju rukopisa udžbenika.

Elaborat za udžbenike verske nastave, osim podataka iz stava 1. ovog člana, sadrži i mišljenje Komisije za versku nastavu.

Elaborat za udžbenike na jeziku nacionalne manjine, osim podataka iz stava 1. ovog člana, sadrži i mišljenje Nacionalnog saveta nacionalne manjine.

Standardi kvaliteta udžbenika

Član 14

Standardi kvaliteta udžbenika predstavljaju uslove koji se odnose na sadržinu, pedagoško-psihološke zahteve, didaktičku i metodičku obradu, jezičke zahteve, izradu, grafičku, likovnu i tehničku opremljenost udžbenika, zavisno od oblika, medija i namene.

Standarde kvaliteta udžbenika i uputstvo o njihovoj primeni utvrđuje Nacionalni prosvetni savet, na predlog Zavoda.

III ODOBRAVANJE UDŽBENIKA

Podnošenje zahteva

Član 15

Zahtev za odobrenje udžbenika izdavač podnosi ministarstvu do 1. oktobra školske godine koja prethodi školskoj godini u kojoj će se udžbenik odobriti.

Izuzetno, u slučaju kada se uvodi novi nastavni program, izdavač podnosi ministarstvu zahtev za odobrenje udžbenika najmanje 60 dana od dana donošenja novog nastavnog programa, a najkasnije do 1. maja kalendarske godine u kojoj se uvodi novi program.

Uz zahtev, izdavač u tri primerka podnosi elaborat sa grafički, likovno i tehnički oblikovanim rukopisom udžbenika.

Ministarstvo dostavlja Zavodu rukopis udžbenika, sa dokumentacijom iz stava 3. ovog člana, radi davanja stručne ocene kvaliteta rukopisa udžbenika, u roku koji ne može biti duži od 30 dana.

Stručna ocena kvaliteta rukopisa udžbenika

Član 16

Zavod, prema propisanim standardima, daje stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika.

Rukopis udžbenika i stručnu ocenu kvaliteta tog rukopisa, sa obrazloženjem, Zavod dostavlja Nacionalnom prosvetnom savetu, odnosno Savetu za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih (u daljem tekstu: nadležni savet), najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema zahteva, o čemu obaveštava ministarstvo.

Ako Zavod ne dostavi stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika u roku iz stava 2. ovog člana, ministarstvo će odrediti naknadni rok za dostavljanje te ocene, koji ne može biti duži od 15 dana od dana isteka roka iz stava 2. ovog člana.

Izuzetno, ako Zavod, u roku iz stava 3. ovog člana, ne dostavi stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika, ministarstvo će, bez odlaganja, nadležnom savetu dostaviti rukopis udžbenika, radi pripreme stručne ocene i utvrđivanja predloga za odobravanje udžbenika.

Ako nadležni savet ne dostavi predlog ili ako predlog ne dostavi u roku od 60 dana od dana dobijanja stručne ocene iz Zavoda, ministar, bez predloga nadležnog saveta, odlučuje o zahtevu izdavača.

Član 17

Stručna ocena kvaliteta rukopisa udžbenika sadrži:

- 1) kratak prikaz rukopisa udžbenika;
- 2) ocenu da rukopis udžbenika odgovara uzrastu učenika;
- 3) ocenu da je rukopis udžbenika usklađen sa propisanim standardima kvaliteta udžbenika (pedagoško-psihološka, didaktičko-metodička, etička, lingvistička, vaspitna, likovna i grafička i tehnička usklađenost);
- 4) ocenu da je rukopis udžbenika usklađen sa nastavnim planom i programom;

5) ocenu da je rukopis usklađen sa članom 4. ovog zakona.

Ekspertiza rukopisa udžbenika

Član 18

Izdavač može da traži od Nacionalnog prosvetnog saveta ekspertizu rukopisa udžbenika, ako smatra da Zavod nije dao stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika na osnovu propisanih standarda.

Nacionalni prosvetni savet je dužan da u roku od 60 dana odluči o zahtevu izdavača i da ga o svojoj odluci obavesti u pisanoj formi.

Ako smatra da je zahtev opravdan, Nacionalni prosvetni savet, odnosno stručna komisija koju on obrazuje, vrši ekspertizu rukopisa u roku od 60 dana od dana prijema urednog zahteva.

Ako smatra da zahtev nije opravdan, Nacionalni prosvetni savet je dužan da o tome obavesti izdavača u roku od 30 dana od dana prijema urednog zahteva.

Stvarne troškove ekspertize rukopisa udžbenika snosi izdavač.

Sukob interesa

Član 19

Radi sprečavanja sukoba interesa u postupku stručne ocene kvaliteta rukopisa udžbenika lice koje učestvuje u tom postupku, pre početka rada potpisuje izjavu da nije autor udžbenika, odnosno da nije sa autorom rukopisa ili izdavačem koji ima licencu povezano lice.

Povezanim licem, u smislu stava 1. ovog člana, smatra se supružnik ili vanbračni partner, krvni srodnik u pravoj liniji, odnosno u pobočnoj liniji do drugog stepena srodstva, usvojitelj ili usvojenik, kao i svako drugo pravno ili fizičko lice koje se prema drugim osnovama i okolnostima, uključujući i akcionarstvo, zasnovan radni odnos kod izdavača i druge oblike plaćene saradnje, može opravdano smatrati interesno povezanim sa autorom rukopisa udžbenika ili izdavačem.

Kvalitet rukopisa udžbenika ne mogu da ocenjuju autori rukopisa udžbenika za isti predmet istog razreda, autori zaposleni u ministarstvu ili u Zavodu, kao ni članovi nadležnog saveta.

Udžbenik odobren na osnovu stručne ocene lica iz st. 2. i 3. ovog člana povlači se iz upotrebe.

Nadležnost za odobravanje udžbenika

Član 20

Ministar odobrava udžbenik - na predlog nadležnog saveta.

Ministar odobrava udžbenik za versku nastavu - na predlog Nacionalnog prosvetnog saveta i na osnovu pozitivnog mišljenja Komisije za versku nastavu.

Ministar odobrava udžbenik za jezike nacionalnih manjina i za pojedine predmete od interesa za nacionalne manjine - na predlog Nacionalnog prosvetnog saveta i na osnovu pozitivnog mišljenja nacionalnog saveta nacionalne manjine, obrazovanog u skladu sa zakonom.

Udžbenici koje je ministar odobrio za izdavanje na srpskom jeziku - posle prevoda na jezik i pismo nacionalne manjine, odobravaju se po pribavljenoj stručnoj oceni kvaliteta rukopisa udžbenika koju daje Zavod.

Nadležnost za odobravanje udžbenika na teritoriji autonomne pokrajine

Član 21

Organ autonomne pokrajine nadležan za poslove obrazovanja odobrava izdavanje i korišćenje udžbenika na teritoriji autonomne pokrajine, na predlog nadležnog saveta i nacionalnog saveta nacionalne manjine, i to:

- 1) za jezike nacionalnih manjina;
- 2) za pojedine predmete od interesa za nacionalne manjine, u skladu sa zakonom.

Predlog za odobravanje udžbenika

Član 22

Nacionalni prosvetni savet, u roku od 30 dana od dana prijema pozitivne stručne ocene kvaliteta rukopisa udžbenika, odnosno nastavnog sredstva predškolskog, osnovnog i srednjeg opšteg i umetničkog obrazovanja i vaspitanja, opšteobrazovnih predmeta srednjeg stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih, predlaže ministru njihovo odobravanje.

Savet za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, u roku od 30 dana od dana prijema pozitivne stručne ocene Zavoda o kvalitetu rukopisa udžbenika, odnosno nastavnog sredstva za stručne predmete, predlaže ministru njihovo odobravanje.

Uz predlog za odobravanje udžbenika nadležni savet prilaže:

- 1) obrazloženu pozitivnu stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika koju je dao Zavod, odnosno pozitivnu ekspertizu Nacionalnog prosvetnog saveta, ako je vršena ekspertiza;
- 2) elaborat, zajedno sa grafički, likovno i tehnički oblikovanim rukopisom.

Nadležni savet neće predložiti ministru odobranje udžbenika koji nije usklađen sa standardima kvaliteta, čiji su sadržaji suprotni odredbi člana 4. ovog zakona i koji sadrži marketinške, reklamne ili propagandne poruke.

Rešenje o odobravanju udžbenika

Član 23

Ministar donosi rešenje o odobravanju udžbenika u roku od 15 dana od dana dostavljanja predloga iz člana 20. st. 1, 2. i 3. ovog zakona.

Ministar može na predlog nadležnog saveta da odobri više udžbenika istog izdavača ili različitih izdavača, za isti predmet u istom razredu.

Ako ministar oceni da se na osnovu predloga nadležnog saveta ne može doneti rešenje o odobravanju udžbenika, može zatražiti od nadležnog saveta da dopuni ili dodatno obrazloži svoj predlog.

Ako nadležni savet ne dopuni ili ne obrazloži svoj predlog u roku od 30 dana od dana prijema zahteva, ministar donosi rešenje.

Rešenje o odobravanju udžbenika na teritoriji autonomne pokrajine

Član 24

Organ autonomne pokrajine nadležan za poslove obrazovanja donosi rešenje o odobravanju udžbenika na teritoriji autonomne pokrajine, shodno odredbama čl. 22. i 23. ovog zakona.

Sadržina rešenja o odobravanju udžbenika

Član 25

Rešenje o odobravanju udžbenika sadrži:

- 1) naziv pod kojim će se odobreni rukopis udžbenika izdati kao udžbenik;
- 2) naziv predmeta ili oblasti, kao i razred i vrstu škole za koju se udžbenik izdaje;
- 3) ime autora udžbenika ili grupe autora;
- 4) imena lica koja su dala stručnu ocenu, odnosno recenziju na rukopis udžbenika;
- 5) jezik i pismo na kome se udžbenik izdaje;
- 6) pun naziv izdavača;
- 7) rok do kada udžbenik treba izdati.

Rešenje o odobravanju udžbenika konačno je u upravnom postupku.

Sadržina rešenja o odbijanju zahteva za odobravanja rukopisa udžbenika

Član 26

Rešenje o odbijanju zahteva za odobravanja rukopisa udžbenika sadrži:

- 1) naziv rukopisa udžbenika;
- 2) naziv predmeta ili oblasti, kao i razred i vrstu škole za koju je rukopis udžbenika pripremljen;
- 3) ime autora rukopisa udžbenika ili grupe autora;
- 4) imena lica koja su dala stručnu ocenu, odnosno recenziju;
- 5) jezik i pismo na kome je rukopis udžbenika pripremljen;
- 6) obrazloženu negativnu stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika koju je dao Zavod, negativnu ekspertizu Nacionalnog prosvetnog saveta, kao i poziv na negativnu stručnu ocenu kvaliteta rukopisa udžbenika nadležnog saveta ili negativno mišljenje Komisije za versku nastavu, odnosno nacionalnog saveta nacionalne manjine.

Rešenje o odbijanju zahteva za odobravanja rukopisa udžbenika konačno je u upravnom postupku.

Obustava postupka odobravanja udžbenika

Član 27

Ako se tokom postupka za odobravanje udžbenika pravnosnažnom presudom utvrdi da je povređeno autorsko pravo, postupak se obustavlja, a ako je udžbenik odobren, povlači se iz upotrebe.

Odobravanje stranog udžbenika

Član 28

Strani udžbenik može da se odobri za upotrebu u skladu sa ovim zakonom.

Ministar, na obrazložen zahtev odgovarajućeg stručnog organa u školi, po pribavljenoj pozitivnoj stručnoj oceni kvaliteta rukopisa udžbenika koju daje Zavod, na osnovu standarda kvaliteta, može da odobri strani udžbenik, posle prevoda na srpski jezik od strane izdavača. Udžbenik stranog jezika stranog izdavača podleže istoj proceduri, bez prevođenja na srpski jezik.

Ministar, na obrazložen zahtev odgovarajućeg stručnog organa u školi, može da odobri udžbenik za odgovarajući predmet i razred koji je u upotrebi u zemlji matici i koji je

štampan na jeziku i pismu pripadnika nacionalne manjine, uz pribavljeno pozitivno mišljenje nacionalnog saveta nacionalne manjine i Zavoda.

Organ nadležan za poslove obrazovanja na teritoriji autonomne pokrajine, na obrazložen zahtev odgovarajućeg stručnog organa u školi, može da odobri udžbenik za odgovarajući predmet i razred na teritoriji autonomne pokrajine, koji je u upotrebi u zemlji matici i koji je štampan na jeziku i pismu pripadnika nacionalne manjine, uz pribavljeno pozitivno mišljenje nacionalnog saveta nacionalne manjine i Zavoda.

IV IZDAVANJE ODOBRENOG UDŽBENIKA

Sadržina odobrenog udžbenika

Član 29

Odobreni udžbenik, osim podataka utvrđenih propisima o izdavanju publikacija, sadrži i:

- 1) naziv udžbenika;
- 2) naziv predmeta ili oblasti, razred i vrstu škole za koju se udžbenik izdaje;
- 3) imena recenzenata i naziv ustanove ili naučne organizacije u kojoj rade;
- 4) broj i datum akta kojim je rukopis udžbenika odobren za izdavanje i upotrebu u školi, odnosno predškolskoj ustanovi;
- 5) posebne napomene u vezi sa izdavanjem i korišćenjem udžbenika.

Novo izdanje udžbenika

Član 30

Novo izdanje odobrenog udžbenika, koje se štampa sa nepromenjenim sadržajem, ne podleže ponovnom odobravanju.

Promenom sadržaja ne smatra se redaktura teksta, odnosno njegove izmene ili dopune kojima se ispravljaju greške u imenima, nazivima i brojevima ili koje nastaju iz potrebe da se izvrši usklađivanje sa promenom propisa, odnosno kada se unose nove merne jedinice i druge oznake.

Niskotiražni udžbenik

Član 31

Niskotiražnim udžbenikom u smislu ovog zakona smatra se udžbenik:

- 1) na jezicima nacionalnih manjina;

- 2) primeren potrebama učenika sa smetnjama u razvoju i invaliditetom;
- 3) za ogledne programe;
- 4) za sticanje obrazovanja po posebnim programima (obrazovanje u inostranstvu, programi za talentovane učenike i sl.);
- 5) za odgovarajuće predmete u školama.

Niskotiražne udžbenike ima pravo da izdaje izdavač koji ima licencu, na osnovu izdavačkog plana, o čemu obaveštava ministarstvo.

Ako nijedan izdavač iz stava 2. ovog člana nije izdavačkim planom predvideo izdavanje niskotiražnih udžbenika, ministarstvo raspisuje konkurs, najkasnije do 31. decembra tekuće, za narednu školsku godinu.

Konkurs iz stava 3. ovog člana sadrži uslove za izdavanje niskotiražnih udžbenika koji se odnose naročito na: pedagoško-psihološke zahteve, didaktičku i metodičku obradu, jezičke zahteve, izradu, grafičku, likovnu i tehničku opremljenost udžbenika, zavisno od oblika, medija i namene, prema vrsti potreba dece i učenika.

Odluku o izboru izdavača po konkursu za štampanje niskotiražnih udžbenika donosi ministar, najkasnije u roku od 30 dana od dana objavljivanja konkursa.

Rešenje ministra o izboru izdavača po konkursu za izdavanje niskotiražnih udžbenika jeste konačno.

Ako se na konkurs ne prijavi nijedan izdavač koji ima licencu, javni izdavač dužan je da obezbedi niskotiražne udžbenike iz sredstava izdavača za niskotiražne udžbenike koji se obezbeđuju u skladu sa članom 32. stav 1. tačka 4. ovog zakona, odnosno iz ostvarenih viškova prihoda nad rashodima.

Bliže uslove u pogledu vrste i broja niskotiražnih udžbenika, elemenata za utvrđivanje cene prodaje, obezbeđivanja sredstava za njihovo izdavanje, objavljivanja konkursa i drugih pitanja od značaja za niskotiražne udžbenike, propisuje ministar.

Obaveze izdavača udžbenika

Član 32

Obaveze izdavača udžbenika, osim obaveza utvrđenih propisima o izdavanju publikacija, jesu da:

- 1) objavi udžbenik prema rukopisu koji je odobren;
- 2) obezbedi udžbenike prema iskazanim potrebama škola i korisnika;
- 3) učini udžbenik dostupnim prodajnoj mreži, najkasnije na dan početka školske godine;

4) učestvuje u obezbeđivanju sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika, srazmerno tiražu;

5) primerak odobrenog izdanja udžbenika dostavi Zavodu.

Obaveze izdavača niskotiražnog udžbenika

Član 33

Izabrani izdavači niskotiražnih udžbenika imaju obavezu da ih objave najkasnije na dan početka školske godine.

V IZBOR, PRAĆENJE I VREDNOVANJE UDŽBENIKA

Registar odobrenih udžbenika

Član 34

Ministarstvo vodi registar odobrenih udžbenika i evidenciju o njihovom izboru i zastupljenosti u školi, odnosno predškolskoj ustanovi.

Registar iz stava 1. ovog člana sadrži:

- 1) naslov udžbenika;
- 2) podatke o autoru udžbenika;
- 3) podatke o vrsti škole, predmetu i razredu za koji je odobren udžbenik;
- 4) podatke o izdavaču;
- 5) druge podatke od značaja za udžbenik.

Registar iz stava 1. ovog člana jeste javan.

Bližu sadržinu i način vođenja registra propisuje ministar.

Katalog

Član 35

Na osnovu registra iz člana 34. ovog zakona ministarstvo jednom u toku školske godine, a najkasnije do 31. januara tekuće školske godine, objavljuje izvod iz registra za udžbenike koji se mogu koristiti od naredne školske godine (u daljem tekstu: Katalog).

Katalog se objavljuje u "Prosvetnom glasniku".

Izbor udžbenika

Član 36

Odluka o izboru udžbenika donosi se na osnovu Kataloga.

Odluku o izboru udžbenika i nastavnih sredstava koji će se koristiti u školi od naredne školske godine, donosi nastavničko veće na obrazložen predlog stručnih veća za oblasti predmeta, odnosno stručnih aktiva nastavnika razredne nastave.

Odluku o izboru nastavnog sredstva koji će se koristiti u predškolskoj ustanovi donosi vaspitno-obrazovno veće, na obrazložen predlog stručnog aktiva vaspitača.

Odluka o izboru udžbenika i nastavnih sredstava objavljuje se na oglasnoj tabli ustanove i obavezujuća je za sve koji izvode proces nastave.

Praćenje i vrednovanje

Član 37

Kvalitet udžbenika i rezultate njegovog korišćenja u obrazovno-vaspitnom radu kontinuirano prati i vrednuje Zavod, na osnovu propisanih standarda.

Ako Zavod oceni da se korišćenjem određenog udžbenika ne obezbeđuje ostvarivanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja i opštih i posebnih standarda postignuća učenika, Zavod o tome obaveštava nadležni savet.

Nadležni savet, nakon dobijene ocene iz stava 2. ovog člana, predlaže ministru, odnosno nadležnom organu autonomne pokrajine da donese rešenje o povlačenju udžbenika iz upotrebe.

Rešenje o povlačenju udžbenika iz upotrebe konačno je u upravnom postupku.

VI NADZOR

Član 38

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ministarstvo, preko prosvetnih inspektora, u skladu sa zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja.

VII KAZNENE ODREDBE

Član 39

Novčanom kaznom od 10.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj izdavač - pravno lice ako:

1) ne obezbedi udžbenike prema iskazanim potrebama škola i korisnika (član 32. tačka 2);

2) ne učini udžbenik dostupnim prodajnoj mreži, najkasnije na dan početka školske godine (član 32. tačka 3);

3) ne učestvuje u obezbeđivanju sredstava za izdavanje niskotiražnih udžbenika srazmerno tiražu (član 32. tačka 4);

4) ne dostavi primerak odobrenog udžbenika Zavodu (član 32. tačka 5);

5) izda udžbenik suprotno odredbi člana 4. ovog zakona.

Novčanom kaznom od 500 do 50.000 dinara kazniće se odgovorno lice izdavača - pravnog lica za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Novčanom kaznom od 5.000 do 500.000 dinara kazniće se izdavač - preduzetnik za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Novčanom kaznom od 500 do 50.000 dinara kazniće se izdavač - fizičko lice za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Član 40

Novčanom kaznom od 10.000 do 1.000.000 dinara kazniće se za prekršaj izdavač - pravno lice kome je na osnovu odluke ministra odobreno štampanje niskotiražnih udžbenika ako blagovremeno ne izda niskotiražne udžbenike (član 33).

Novčanom kaznom od 500 do 50.000 dinara kazniće se odgovorno lice izdavača - pravnog lica za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Novčanom kaznom od 5.000 do 500.000 dinara kazniće se izdavač - preduzetnik za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Novčanom kaznom od 500 do 50.000 dinara kazniće se izdavač - fizičko lice za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

Član 41

Novčanom kaznom od 50.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj škola, odnosno predškolska ustanova ako:

1) koristi udžbenik, odnosno nastavno sredstvo koji nisu u Katalogu (član 35);

2) ne sprovede izbor udžbenika, odnosno nastavnog sredstva po propisanoj proceduri (član 36. st. 2. i 3).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se i direktor, odnosno odgovorno lice škole, odnosno predškolske ustanove za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

VIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 42

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 43

Udžbenici koji su odobreni za upotrebu na osnovu Zakona o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima ("Službeni glasnik RS", br. 29/93 i 62/06), Pravilnika o programu ogleđa za izdavanje udžbenika, drugih nastavnih sredstava ili udžbeničkih kompleta za I, II, III, IV i V razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja ("Prosvetni glasnik", broj 3/08) i Pravilnika o programu ogleđa za izdavanje udžbenika, drugih nastavnih sredstava ili udžbeničkih kompleta za šesti razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja ("Prosvetni glasnik", broj 8/08), koji su doneti na osnovu Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja ("Službeni glasnik RS", br. 62/03, 64/03 - ispravka, 58/04, 62/04 - ispravka, 79/05 - dr. zakon i 101/05 - dr. zakon), ostaju u upotrebi.

Član 44

Postupci za izdavanje udžbenika koji su započeti po propisima koji su važili do početka primene ovog zakona okončaće se po tim propisima.

Član 45

Izdavači udžbenika iz čl. 43. i 44. ovog zakona dužni su da usklade svoje poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Ako izdavači udžbenika ne usklade poslovanje u roku iz stava 1. ovog člana njihov udžbenik se povlači iz upotrebe.

Član 46

Sredstva za niskotiražne udžbenike za školsku 2010/2011. godinu, obezbeđuju se iz viška prihoda nad rashodima javnog izdavača.

Član 47

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima ("Službeni glasnik RS", br. 29/93 i 62/06).

Član 48

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".